

Dagen då papperet kom

Berättelse

Det är en dag i mars 1917. Gideon Sundbäck är 36 år. Han arbetar på en fabrik i Hoboken i USA. Han gör blytlås.

I dag kommer ett viktigt papper med posten. Det är ett patent. Patentet kommer från staten. Det säger att blytlåset är Gideons egen idé.

Gideon tar fram papperet. Han läser det. Längst upp står ett nummer: 1 219 881. Där står också ett datum: 20 mars 1917.

Gideon är glad. Han har arbetat länge med blytlåset. Nu är det klart. Hans blytlås har många små tänder. Tänderna är starka. De låses ihop när man drar.

Gideon tittar på ett blytlås i handen. Det är litet. Men det ska bli stort i världen. I dag finns blytlås överallt.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en fabrik	ett stort hus där man tillverkar saker
ett blytlås	det man drar för att stänga en jacka
posten	brev och paket som kommer hem
ett patent	ett papper som säger att en idé är din
en stat	Sverige är en stat i norra Europa.
ett nummer	en siffra, till exempel 1, 2, 3
ett datum	en dag, en månad och ett år
en tand	en liten del på ett blytlås
dra	flytta något mot sig

Läsförståelsefrågor

1. Var arbetar Gideon?
 1. i en skola
 2. på en fabrik
 3. på en gård
2. Vad kommer med posten?
 1. ett patent
 2. en jacka
 3. en bil
3. Vad gör fabriken?
 1. mat
 2. blixtlås
 3. skor
4. Hur är tänderna på blixtlåset?
 1. svaga
 2. starka
 3. stora
5. Vilket datum står på papperet? Skriv datumet.

Facit

1. **b)** på en fabrik.
2. **a)** ett patent.
3. **b)** blixtlås.
4. **b)** starka.
5. **20 mars 1917.**

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

På B-nivå (A1) räcker det att eleven hittar enkel information i texten. Texten är skriven i presens. Tema: arbete och en stor dag på jobbet. Visa gärna ett riktigt blixtlås i klassrummet och prata om dess delar.

Diskussionsfrågor

- Har du fått ett viktigt papper eller brev? Hur kändes det?
- Vad har du på dig i dag som har ett blixtlås?

- **Skriv (3 meningar):** Skriv om en dag då du var glad. Vad hände?
-

Källor och faktagranskning

- Gideon Sundbäck – Wikipedia (svenska): https://sv.wikipedia.org/wiki/Gideon_Sundbäck
- Gideon Sundback – Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Gideon_Sundback
- National Inventors Hall of Fame: <https://www.invent.org/inductees/gideon-sundback>
- Svenskt Uppfinnaremuseum: <http://svensktuppfinnaremuseum.se/gideon-sundback-det-moderna-blixtlasets-fader/>
- Ingenium Canada – Inventor of the First Modern Zipper: <https://ingeniumcanada.org/channel/innovation/otto-frederick-gideon-sundback-inventor-first-modern-zipper>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Otto Fredrik Gideon Sundbäck föddes 24 april 1880 på Sonarps gård i Ödestugu socken (Småland) och dog 21 juni 1954 i Meadville, Pennsylvania, USA. Han tog ingenjörsexamen i Tyskland (Bingen am Rhein) 1903 och emigrerade till USA 1905. Han gifte sig 1909 med Elvira Aronson, som dog 1911. Han blev chefskonstruktör på företaget i Hoboken, New Jersey, och tog patent på blyxtlåset 'Hookless No. 1' 1913 och det moderna 'Hookless No. 2' (patent 1917). Han valdes in i National Inventors Hall of Fame 2006. Osäkerhet: olika källor anger ibland att han först studerade elektroteknik; någon källa nämner Pittsburgh som första arbetsort. Dessa detaljer har förenklats i texterna. Bilden är public domain (omkring 1920).

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.